

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-702048-II-702/12/JN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 15. 04. 2013 r.

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości
Warszawa

Wzajemny Serwis Ministrowie

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga zbiorowa skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G., dotycząca zakazu palenia tytoniu i używania papierosów elektronicznych w porze nocnej w oddziałach typu półotwartego, w których cele są otwarte przez całą dobę. Tożsamy problem był przedmiotem skarg skazanych przebywających w Zakładzie Karnym Nr 2 we W..

W przeprowadzonych postępowaniach wyjaśniających potwierdzono, że Dyrektorzy wyżej wskazanych jednostek penitencjarnych wprowadzili zakaz palenia tytoniu i używania papierosów elektronicznych w porze nocnej, np. w Zakładzie Karnym w G. w godzinach 23.30-5.00. Dyrektor Generalny Służby Więziennej w piśmie skierowanym do Rzecznika w dniu 6 marca 2013 r. (BPR-072-2/13/373) wyraził opinię, iż Dyrektor Zakładu Karnego w G., wprowadzając w porządku wewnętrznym przedmiotowy zakaz, działał w granicach uprawnień kierownika jednostki organizacyjnej Służby Więziennej, określonego w § 7 ust 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości oraz w środkach przewozu osób (Dz. U. z 2011 r. Nr 135, poz. 795). Przywołany przepis stanowi, iż „*Na terenie zakładów karnych typu półotwartego i otwartego używanie wyrobów tytoniowych jest dopuszczalne tylko poza celami mieszkalnymi, w miejscach i w czasie wyznaczonym przez kierownika*”.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie podziela przytoczonego stanowiska Dyrektora Generalnego Służby Więziennej i uważa, iż zakaz używania wyrobów tytoniowych w porze nocnej w zakładach karnych typu półotwartego, w których cele są otwarte całą dobę, stoi w sprzeczności z przepisami przywołanego rozporządzenia. W ocenie Rzecznika zgodnie z tymi przepisami wszystkie osoby pozbawione wolności przebywające w zakładach karnych/aresztach śledczych mają prawo do używania wyrobów tytoniowych w porze dziennej i porze nocnej: w aresztach śledczych i zakładach karnych typu zamkniętego - w wyznaczonych celach mieszkalnych oraz poza celami w miejscach i w czasie wyznaczonym przez kierownika jednostki; w zakładach karnych typu półotwartego

i otwartego - poza celami mieszkalnymi, w miejscu i czasie wyznaczonym przez kierownika jednostki; w zakładach karnych typu półotwartego w przypadku zamknięcia cel w porze nocnej - w wyznaczonych celach mieszkalnych.

Rzecznik Praw Obywatelskich już w 2006 r. kierując pisma do Ministra Sprawiedliwości i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wskazywał, że obowiązujące wówczas przepisy ograniczały uprawnienia skazanych odbywających karę w warunkach zakładu karnego typu półotwartego do używania wyrobów tytoniowych. Wspólnie dostrzeżono potrzebę podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisu, który nie przewidywał możliwości używania wyrobów tytoniowych w porze nocnej w zakładach karnych typu półotwartego. Nowe rozwiązania, przyjęte w obowiązującym rozporządzeniu, były tworzone właśnie po to, by zapewnić wszystkim osadzonym możliwość palenia tytoniu w porze dziennej i w porze nocnej.

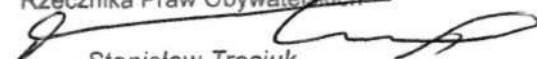
W poprzednich wystąpieniach Rzecznik wskazywał również na konsekwencje wprowadzania ograniczeń palenia tytoniu w zakładach karnych typu półotwartego - skazani łamali ten zakaz i używali artykułów tytoniowych w miejscach innych niż wyznaczone do tego celu, np. w celi mieszkalnej. Problem ten, jak wynika z wpływających do Biura Rzecznika skarg osób pozbawionych wolności, jest nadal aktualny w zakładach karnych, w których taki zakaz wprowadzono. W związku z zakazem palenia tytoniu w porze nocnej często dochodzi do poważnych konfliktów między skazanymi. Jedni nie mogą powstrzymać się od palenia i naruszają obowiązujący w zakładzie karnym porządek łamiąc zakaz (co wynika przede wszystkim z istoty uzależnienia), a drudzy walczą o prawo do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Rzecznik docenia działania Służby Więziennej mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniu od używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ochronę zdrowia przed jego następstwami, niemniej jednak nie mogą one prowadzić do nierównego traktowania skazanych. Znamiona takie nosi zakazu palenia tytoniu w porze nocnej wyłącznie wobec skazanych odbywających karę w warunkach zakładu karnego typu półotwartego, w którym cele są otwarte całą dobę.

Na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra o rozważenie podjęcia stosownych działań w celu zapewnienia skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w zakładach karnych typu półotwartego, w których cele są otwarte przez całą dobę, możliwości używania wyrobów tytoniowych w porze nocnej.

Z poszanowaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich